

TAKKENHOOFD

INGE BESARIS

TAKKEN HOOFD

MET ILLUSTRATIES VAN IRINA FILCER

LEMNISCAAT 8 ROTTERDAM

Van Inge Besaris verscheen bij Lemniscaat
Ridder Tim

Voor Opa Hans en Opa Dieren

Tekst © Inge Besaris, 2023

Omslag en binnenwerkillustraties: © Irina Filcer, 2023

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,

Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2023

ISBN 978 90 477 1496 5

NUR 283

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux, waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

Kijk voor meer informatie op
www.lemniscaat.nl

1. OPA

‘Opa?’ Sofie duwt de piepende deur naar de werkplaats open. Ze sleurt de enorme rolkoffer, met voor zeven maanden kleding en schoolboeken, de drempel over en laat het handvat los. Meteen kiepert hij met zijn bolle buik op de stenen vloer. De wieltjes, met het halve bos eraan vastgeplakt, steken hulpeloos in de lucht. Waarom heeft Opa haar niet opgehaald bij de bushalte? Ze heeft hem nog gebeld, maar hij nam niet op. Nu moest ze in haar eentje die zware rotkoffer over het bospad naar zijn huis slepen. Ze ontploft van de hitte en haar tong ligt als een verschrompelde spons in haar mond. Maar ze is er. De geur van zaagsel, vergeten kopjes koffie en een uitgedoofde houtkachel danst haar neusgaten binnen. Alsof ze nooit is weggeweest.

Opa’s huis staat midden in het bos. Het is precies groot genoeg voor hemzelf, zijn hondje Whisky en voor Sofie, als haar ouders op de kermis zijn. Er is een woonkamer, een slaapkamer, een piepkleine badkamer met wc en een keuken met een deur naar de werkplaats. Oh ja, er is ook een voordeur met een halletje, maar dat staat propvol met spullen waar Opa geen afscheid van kan nemen. Geeft niet, ze gaan toch altijd via de werkplaats naar binnen.

Vanaf de planken aan de muur staren de boomtrolen haar aan. Griezelig hoe echt ze lijken. Ooit waren het omgewaaide boomstammen en dikke takken, tot

Opa ze meenam uit het bos en er beelden van maakte. Daar heeft hij een speciale truc voor:

‘Eerst moet je goed kijken,’ zegt hij. ‘Net zolang tot je ziet wie er in het hout woont. Dan hoeft je diegene alleen maar te bevrijden.’

Door het luik in de keukendeur komt een hondje aangeblaft. Als hij dichterbij is, gaat het blaffen over in gepiep. Sofie tilt hem op en geeft hem een zoen op zijn neus.

Hij likt haar wang en geeft kleine hapjes in haar kin. Liefdesbeetjes, noemt Opa dat.

‘Hé Whisky, waar is Opa?’ Het hondje springt weer op de grond en verdwijnt door de keukendeur.

Als Sofie de keuken in komt, knijpt ze haar neus dicht. Het stinkt naar vieze vuilniszakken en het aanrecht staat vol met afwas. Dat is gek. Normaal wast Opa iedere dag, voordat hij naar bed gaat, alles af.

‘Dan kan ik morgen met een schone lei beginnen,’ zegt hij altijd.

Na een paar snelle slokken uit de kraan loopt ze door naar de woonkamer. Daar zit hij, in zijn luie stoel. Zijn hoofd is een beetje scheefgezakt en zijn mond hangt open...

‘Opa?!’

‘Wa... wie is daar?!’ schrikt Opa. Whisky springt op zijn schoot en likt de rimpelige handen. Sofie ademt opgelucht uit.

‘Ik ben het, oude slaapkop!’

Even staart Opa haar aan, dan gaan langzaam zijn mondhoeken omhoog.

‘Fietje... Mijn favoriete kleinkind!’

‘Hè hè, je hebt er maar één!’

Opa jaagt Whisky van zijn schoot, komt uit zijn stoel en tilt Sofie op.

‘Even een rondje in de draaimolen... AU!’ Hij zet haar op de grond en laat zich weer in zijn stoel zakken.

‘Jemig kind, wat eet jij tegenwoordig: Bakstenen?’

‘Je wordt oud, Opa!’

‘Nee, jij wordt groot. Hoeveel jaar ben je wel niet?’

‘Bijna twaalf.’

‘Zie je wel. En dat springt maar in mijn armen alsof het een kleuter is. Mijn arme oude rug! Maar gezellig dat je er bent, kind. Hoe lang blijf je?’

Sofie kijkt hem verbaasd aan. Zit hij haar nou te pesten?

‘Opa, het is 4 april. Papa en Mama zijn op de kermis, dus tot half november zit je aan me vast.’

‘Mooi zo. Hoe langer, hoe beter! Wil je iets drinken?’

‘Wat heb je?’

‘Koffie, thee en ik heb nog van die pakjes eh... hoe heet het... in de keukenkast staan.’

‘Chocomel?’

‘Nee...’

‘Fristi?’

‘Ook niet... met vruchten...’

‘Appelsap?’

‘Bingo!’

‘Lekker! Ik pak het zelf wel even. Zal ik voor jou koffie maken? Dan word je tenminste een beetje wakker!’

‘Zeg, gaan we bijdehand doen?!’

In de keuken zoekt Sofie de fluitketel. Opa vindt waterkokers nieuwerwetse onzin, net zoals koffiezetapparaten trouwens. Hij houdt meer van het ouderwetse handwerk. Uiteindelijk vindt ze de fluitketel tussen de berg afwas. Ze graaft hem uit, vult hem met water en zet hem op het vuur. Daarna begint ze wat kopjes af te spoelen. De stapel is nogal hoog en ze moet de kopjes er voorzichtig uit peuteren, anders stort alles in. Ze is nog niet eens op de helft als het water kookt. De oude kranten op het aanrecht gooit ze in de papierbak. Dan is er precies genoeg ruimte voor de koffiepot. Filterhouder erop, papieren filter erin en dan twee schepjes koffie uit de voorraadbus. Nu hoeft er alleen maar kokend water bij. Terwijl de koffie doorloopt, wast ze de rest af. Ieuw, die theedoek stinkt! Ze gooit hem op de berg wasgoed naast de wasmachine in de werkplaats en pakt de laatste schone uit de kast.

‘Kind, wat ben je toch allemaal aan het doen?’ Opa staat in de deuropening van de keuken.

‘Er zijn geen schone kopjes meer. Waarom heb je niet afgewassen?’

Opa haalt zijn schouders op.

‘Om nou iedere keer een soppie te maken... Maar bedankt mop, je bent een schat!’ Hij aait over haar donkere krullen, pakt een pluk tussen zijn vingers en bekijkt het aandachtig. ‘Ongelofelijk, je hebt precies hetzelfde haar als je oma. Zo’n prachtige vrouw was ze. Je moest alleen geen ruzie met haar hebben. Ze had zigeunerbloed, weet je...’

‘Denk je nog vaak aan haar?’

‘Steeds meer. Nu heb ik de tijd, hè. Soms zie ik haar gewoon voor me. “Kom ouwe, we gaan dansen!” zegt ze dan.’

‘Ze heette net als ik, toch?’

‘Sofia Maria.’ Opa zucht. ‘Mijn lievelingsnaam.’

‘Noemde je haar ook Fietje?’

‘Alleen in gedachten. Als ik haar hardop zo noemde, kon ik een dreun krijgen. Ze was veel te trots op haar naam.’

Sofie giet nog een plens water op het filter en gaat op zoek naar een pakje appelsap. Ah, daar achterin de kast. Er zit geen rietje bij, dus pakt ze een glas en een schaar. Uit het pakje golft een troebele vloeistof met brokken erin. Ieuwww! Ze kijkt op het pakje:

‘Opa, deze is al een half jaar over de datum!’

‘Dat is onzin, hoor. Ze moeten er iets op zetten zodat de mensen snel weer nieuwe gaan kopen. Maar er is niks mis mee, kun je gewoon drinken.’

‘Kijk dan!’ Sofie duwt hem het glas smurrie onder zijn neus.

Opa pakt het uit haar handen en drinkt het doodleuk op.

‘Opa!’

‘Word ik al groen?’

‘Ik neem wel een kop thee.’

2. ROZE KOEKEN

‘Lekker bakkie,’ zegt Opa, terwijl hij zijn koffie opslurpt.

‘Word je al een beetje wakker?’

Opa steekt zijn tong uit.

‘Wacht, ik heb roze koeken gekocht... Even denken, waar heb ik ze ook alweer gelaten?’

‘Hoe oud zijn ze?’ vraagt Sofie voor de zekerheid.

‘Vanmorgen vers gehaald bij de bakker, wijsneus. Waar heb ik ze nou...?’

Plotseling staat Opa op, verdwijnt naar de badkamer en komt weer naar buiten met een papieren zak die hij trots naar voren steekt. ‘Gevonden!’

‘Opa, waarom leg je roze koeken in de badkamer?’

‘Toen ik terugkwam moest ik een plas,’ zegt hij, alsof het volkomen logisch is dat je dan je roze koeken meeneemt.

Sofie voelt haar telefoon trillen. Een berichtje van Mama: *Veilig aangekondigd?*

Typisch Mama, geen leesbril opzetten en wel autocorrectie gebruiken. Ze bedoelt natuurlijk *aangekomen*. Sofie antwoordt

Ja hoor. Zijn jullie al op de kermis?

‘Mama is aan het typen’ verschijnt er op het scherm. Dat kan even duren want ze doet dat nog steeds met één vinger. Zal ze zeggen dat Opa niet bij de bushalte stond? Ach nee, Mama heeft wel iets anders aan haar hoofd.

Het begin van het kermisseizoen is altijd zo’n gedoe: reuzenrad uit de loods halen, alles nakijken en smeren, woonwagen en oliebollenkraam poetsen, kleding uit-

zoeken, vergunningen klaarleggen en nog een heleboel andere dingen die geregeld moeten worden voordat ze de reis op kunnen. Soms mist ze de kermis: de vrijheid, haar vrienden en zelfs de rijdende school. Haar ouders mist ze natuurlijk ook, hoewel die op de kermis toch haast geen tijd voor haar hebben. Daarom zat ze altijd bij Opa. Toen oma doodging was ze nog heel klein en zolang ze zich kan herinneren was Opa alleen. Na school rende ze meteen naar hem toe om te helpen met zijn draaimolen. Meestal ging ze muntjes ophalen en tellen. Maar eerst dronken ze thee met roze koeken. Op een lege maag kun je niet werken, vond Opa. Drie jaar geleden verkocht hij zijn draaimolen en ging in het kleine huis in het bos wonen. Sofie kon maar niet wennen aan een kermis zonder Opa. Haar ouders waren superdruk en ze miste hem verschrikkelijk. Dus toen Opa vroeg of ze tijdens het kermisseizoen bij hem wilde wonen, zeurde ze net zo lang tot zelfs Mama het goed vond.

Die is inmiddels uitgetypt:

Net begonia met opbouw. Ik ben je vanavond. Mis je nu al. Kussens voor jou en de oude knorrepot. Dag lieverd!
xx
xx

Sofie is inmiddels een kei in het ontcijferen van Mama's appjes en deze valt nog mee.

Haar mobiel piept dat hij aan de oplader wil. Het is een afdankertje van Papa en de batterij loopt snel leeg. Heeft ze die eigenlijk wel meegenomen? Er schuift een plaatje in haar hoofd: de lader, waar ze haar telefoon haastig uittrekt, eenzaam in het stopcontact naast haar

bed. Nee hè! Ophalen kost haar bijna 3 uur met de bus en de trein en dan moet ze ook weer terug. Opa heeft natuurlijk geen oplader. Die heeft niet eens een mobiel, dat vindt hij onzin. Ze typt:

Batterij bijna leeg. Oplader nog thuis. Appen wordt lastig. Sorry. xxxxxxxxxxxx

'Hé fuifnummer, levende mensen gaan voor,' moppert Opa. Sofie zet haar telefoon uit en legt hem weg.

'Je hebt geluk, hij is bijna leeg en de lader ligt nog thuis.'

Opa knikt alsof hij het maar half begrijpt.

'Het was Mama. Ze zijn net begonnen met bouwen. En ze stuurt een kus voor de oude knorrepot.'

'Ikke?' zegt Opa onschuldig. 'Ik ben het zonnetje in huis!'

'Echt niet,' lacht Sofie. 'Maar je hebt een goed hart.'

'Ik hoop het wel, ja. Zijn ze al aan het bouwen?'

'Dat heb ik toch net gezegd?'

'... Misschien moet je duidelijker praten.'

'Misschien word je een beetje doof.'

'En jij een beetje brutaal!'

'Ze zijn net begonnen met bouwen,' zegt Sofie overdreven duidelijk. Ze maakt er doventolk-achtige gebaren bij. Opa gooit de zak met roze koeken naar haar hoofd. Sofie vangt hem op en pakt er eentje uit.

'Mis jij de kermis nooit?'

'Als kiespijn. Die rotherrie de hele dag! Nee, dan hoor ik liever de vogeltjes zingen.'

'Maar het was toch ook gezellig? Altijd mensen om je heen, lekker samen eten. Hier ben je meestal alleen.'

‘Tuurlijk kind, maar vroeger lijkt altijd mooier dan het was. De rotzooi vergeet je, hè. En de mooie dingen worden opgepoetst door de tijd. Ik vraag me alleen wel eens af hoe het met mijn draaimolen is.’ Sofie knikt.

‘De Droomcarrousel was de allermooiste draaimolen van de hele wereld!’

‘Daar zit heel wat bloed, zweet en tranen in,’ zegt Opa trots. ‘Je oma noemde het mijn minnares. Wil je wel geloven dat ze jaloers was? Maar ze had gelijk, ik hield echt van dat ding. Alle dieren heb ik met deze twee handen gemaakt: de eenhoorn met vleugels, de olifant met schommelslurf...’

‘Die draak was ook mooi, met zijn glijbaantong en die grote walvis met een zitzak in zijn mond.’

Hij heeft aardig wat centen opgebracht ook. Meer dan genoeg om dit huis kopen. Geen dag spijt van gehad. Zeg, waar is die zak met roze koeken gebleven?’

‘Die heb je net naar mij toegegooid.’

‘Gooi maar weer terug. Van te veel roze koeken krijg je rotte tanden.’

‘En jij een dikke buik.’

‘Liever een dikke buik dan een lege maag!’